

Illegale walvisjacht op de Far Oer

Pieter Legendijk

Terwijl overal ter wereld de walvisbeschermers de walvisjagers steeds verder in het nauw drijven, lijkt het erop dat bewoners van de Far Oer zich niets aantrekken van deze ontwikkelingen. Op deze eilandengroep, gelegen halverwege Schotland en IJsland en behorend bij het Deense koninkrijk, worden internationaal gemaakte afspraken over de walvisvaart met voeten getreden en kan een illegale walvisjager ongehinderd door de Deense autoriteiten zijn praktijk blijven uitoefenen. Kapitein Herman Hermansson van het motorschip Hvitiklettur heeft in de afgelopen vijf jaar meer dan dertig Gewone Vinvissen —de op één na grootste walvissoort— geharpoeneerd van een kudde die officieel beschermd is.

Rottende Grienden

De bewoners van de Far Oer hebben een eeuwenoude traditie met betrekking tot walvissen die elk jaar weer resulteert in de dood van duizenden dieren. Het gaat hier bij om de Grienden, kuddedieren die langs de eilanden trekken en massaal slachtoffer worden van middeleeuwse praktijken op de Far Oer. De noodzaak van deze slachting is een zeer dubieuze kwestie, zeker als blijkt dat niet alle gedode Grienden verwerkt worden, maar soms ergens op de kust liggen weg te rotten. De Internationale Walvisvaart Commissie (IWC) houdt zich met deze zaak niet bezig, omdat Grienden behoren tot de kleine walvisachtigen en als zodanig buiten het beleid van de IWC vallen.

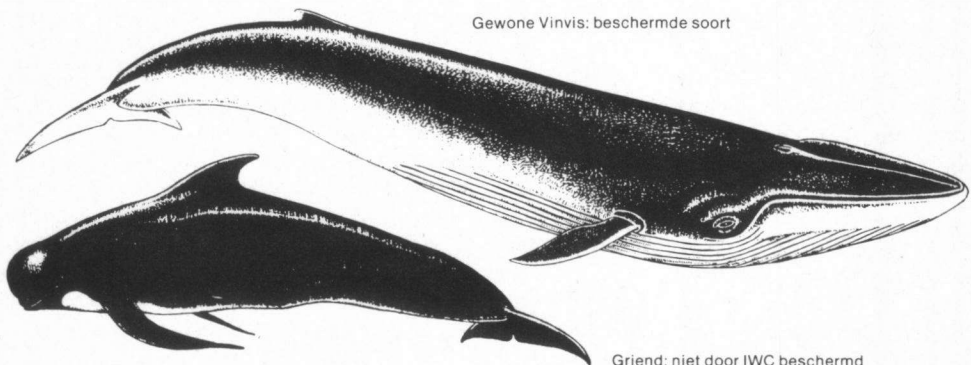
Beschermde Vinvissen

Heel anders zit dat met het beleid met betrekking tot de Gewone Vinvissen, want de IWC heeft besloten dat de kudde die ten westen van Noorwegen en bij de Far Oer voorkomt,

niet meer bejaagd mag worden, omdat er gevaar voor uitroeiing dreigt. Dit besluit werd genomen in 1976 en is nog steeds van kracht. Op de Far Oer voert men echter een eigen beleid ten aanzien van walvisbeheer.

In 1978 schoot Herman Hermansson zeven Gewone Vinvissen, verkocht het vlees voor ongeveer zeven gulden per kilo aan de plaatselijke bevolking en stak de opbrengst (geschat op f 50.000 per walvis) in eigen zak.

Een Britse waarnemer maakte melding van deze illegale walvisjacht bij de IWC, die op haar beurt de Deense regering informeerde. Hoewel de Far Oer voor een groot deel beschikken over zelfbestuur, valt het beleid ten aanzien van walvissen nog altijd onder de Deense wetgeving. En deze respecteert de beslissingen van de IWC. De Deense minister van buitenlandse zaken besprak de kwestie met de Far Oer Home Rule (het zelfbestuur van de eilanden) en kreeg te horen dat de jacht gestopt zou worden. Hoe serieus deze belofte genomen kon worden bleek uit het

Gewone Vinvis: beschermde soort

Griend: niet door IWC beschermd

feit dat in 1979 nog eens elf vinvissen van de zelfde beschermde kudde werden afgeschoten. Weer had Hermansson een goed seizoen. In 1980 trok een actie van Green-peace Denemarken de aandacht van de media toen de Hvitiklettur in een Deense haven reparatiewerkzaamheden moest ondergaan.

De Deense regering zette vervolgens meer druk op de Far Oer Home Rule en het leek te werken, want in dat jaar werden geen walvissen geschoten. Maar Hermansson zat niet stil en wist het voor elkaar te krijgen dat hij onder het mom van 'wetenschappelijk onderzoek' vinvissen mocht gaan harpoeneren. Eerder had de Deense delegatie bij de IWC een verzoek ingediend om toestemming tot het doden van tien Gewone Vinvissen voor 'wetenschappelijk onderzoek'. Dit verzoek werd door de Commissie afgewezen waarop de Faroerse autoriteiten zelf besloten het onderzoek te gaan doen.

Vriendjespolitiek

Twee persoonlijke vrienden van Hermansson, beiden op sleutelposities, verleenden hem alle medewerking om met het 'onderzoek' te kunnen beginnen. Pauli Ellefsen voorzitter van de Home Rule en Jacob Joen-

Bloederige taferelen aan de zomerse havens op de Far Oer.
Foto: Carsten Diercks.

sen, directeur van het Instituut voor Visserijonderzoek te Thorshavn, stelden samen de regels op om Hermansson aan de walvissen te helpen.

Elk zomer seizoen zou de Hvitiklettur voor een periode van ongeveer twee maanden gehoord worden. Hermansson zou alle waarnemingen van walvissen nauwkeurig vastleggen en de dieren (wanneer mogelijk) merken. Na afloop van deze periode wordt het totaal aantal waargenomen vinvissen aan Jacob Joensen doorgegeven waarop hij aan Ellefsen advies geeft over het af te schieten aantal. Deze geeft dan toestemming aan Hermansson om de walvissen te harpoeneren. Met de opbrengst van het verkochte walvisvlees wordt eerst de huur van de boot betaald en de rest mag Hermansson houden. Officieel heet het dat de opbrengst van de walvissen voldoende moet zijn om Hermansson schadeloos te stellen voor het verrichten van waarnemingen, maar bekend is dat door de Far Oer Home Rule ook nog eens flink subsidie aan het onderzoek wordt besteed.

Voedselbron of geldbron

Zo heeft Hermansson kans gezien om de autoriteiten naar zijn hand te zetten en in naam der wetenschap na 1981 nog eens twaalf beschermde walvissen te harpoeneren. Het rapport van het onderzoek is niet meer dan een paar pagina's met vermeldingen

De gevangen en gedode Grienden worden in de haven op vrachtwagens gelaten.
Foto: Carsten Diercks.

waar walvissen zijn waargenomen en hoeveel. Er staat niet bij of de waargenomen dieren misschien dubbel (of meer keren) geteld zijn. Ook zijn er geen gegevens over de

grootte van de kudde in de wateren van de Far Oer. Van de gedode dieren is alleen de lengte en het geslacht bepaald en zijn enkele orgaanmonsters genomen.

De waarde van dit onderzoek werd duidelijk toen Jacob Joensen geciteerd werd in een interview met een Deense krant van 7 augustus 1981:

'Het onderzoek is niet het belangrijkste deel van de walvisvaart. Wat veel belangrijker is, is het walvisvlees als bron van voedsel en inkomsten'. Dat laatste is niet zo vreemd want er valt veel geld te verdienen aan walvissen. Geïsoleerd door de omringende oceaan, doen de bewoners van de Far Oer met de walvissen wat ze zelf willen. Hoelang nog?

Greenpeace

Hopelijk niet zo lang meer. Greenpeace Denemarken houdt zich al jaren met deze zaak bezig en heeft nu officieel van het hoofd van de politie een onderzoek geëist naar de praktijken van Hermansson en consorten en naar de gedragingen van de autoriteiten op de Far Oer. Nagegaan moet worden in hoeverre ook deze ambtenaren in strijd met de Deense wet hebben gehandeld. De bedoeling is om de walvispiraat en de Far Oer Home Rule aan te klagen. In het geval van een veroordeling betekent dat zeker een flinke boete. En het einde van de jacht op beschermde vinvissen.

■ Pieter Lagendijk, Catharijnesingel 130, 5311 GZ Utrecht, 030 - 312 793.

(Zie ook 'Greenpeace' 6 (1) : 5)
